

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Petrem Sedlákem ve věci

žalobce: **Ing. L. B.**
bytem X

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 26. 4. 2023, sp. zn. SZ/MPSV-2023/85673-921, č. j. MPSV-2023/92155-921, a ze dne 26. 4. 2023, sp. zn. SZ/MPSV-2023/85674-921, č. j. MPSV-2023/92175-921

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

I. Předmět řízení

- 1. Žalobce brojil žalobou podanou dne 21. 5. 2023 proti shora označeným rozhodnutím žalovaného.
- 2. Rozhodnutím Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky Brno, kterým nebyl žalobci přiznán příspěvek na živobytí, ze dne 23. 2. 2023, čj. 63828/2023/BBA, byla posouzena žádost žalobce ze dne 30. 1. 2023 o příspěvek na živobytí a tato žádost byla zamítnuta z důvodu, že žalobce nedoložil potřebné podklady dle výzvy úřadu ze dne 3. 2. 2023, č. j. 41675/2023/BBA a neprokázal a neosvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku.

Žalovaný zamítl odvolání proti citovanému rozhodnutí Úřadu práce s tím, že žalobce neposkytl Úřadu práce potřebnou součinnost.

3. Rozhodnutím Úřadu práce České republiky – Krajské pobočky Brno, kterým nebyl žalobci přiznán doplatek na bydlení, ze dne 8. 3. 2023, čj. 75995/2023/BBA, byla posouzena žádost žalobce ze dne 30. 1. 2023 o doplatek na bydlení a tato žádost byla zamítnuta z důvodu, že nesplnil podmínku nároku na doplatek na bydlení, neboť mu nebyl přiznán příspěvek na živobytí. Žalovaný zamítl odvolání proti citovanému rozhodnutí Úřadu práce s tím, že žalobce nesplnil podmínku získání nároku na příspěvek na živobytí.

II. Podání účastníků

4. V podané žalobě žalobce vyjádřil zděšení, že i když se podrobil předcházejícímu rozsudku zdejšího soudu ve věci sp. zn. 22 A 33/2021 a přes zvýšenou péči Úřadu práce nezískal ani práci ani pomoc v hmotné nouzi. Zpochybnil odkaz žalovaného na rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 6 Ads 127/2010 s tím, že v jeho situaci jde o zajištění základních životních potřeb. Stejně tak nepřiléhavý je podle něj i rozsudek téhož soudu ve věci sp. zn. 4 Ads 184/2020, neboť se v jeho věci nejedná o odstranění tvrdosti zákona. Namítl, že žalovaný nereagoval na jeho základní argumentaci, že souhlas se vstupem do obydlí nedal proto, že by došlo k hrubému dotčení jeho základního práva na nedotknutelnost obydlí dle čl. 12 Listiny základních práv a svobod. Podle žalobce nebyly splněny podmínky citovaného ustanovení Listiny základních práv a svobod, § 63 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, je protiústavní a jsou dány podmínky pro postup dle čl. 95 Ústavy ČR. K tomu odkázal na nález Ústavního soudu ČR ve věci sp. zn. I. ÚS 1589/09.
5. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Uvedl, že správní orgány jsou povinny jednat a rozhodovat na základě zákona v jeho mezích a nárok žalobce byl posouzen v souladu se zákonem o pomoci v hmotné nouzi, který předpokládá stanovené zjišťování sociálních a majetkových příjmů žadatele. Žalobce byl vyzván k poskytnutí nutné součinnosti a byl poučen o následcích nevyhovění. Jelikož žalobce součinnost neposkytl, byl jeho návrh zamítnut.
6. V podané replice setrval žalobce na svých námitkách.

III. Posouzení věci

7. Žaloba splňuje podmínky přípustnosti. Podala ji oprávněná osoba v zákonné lhůtě. Soud při posouzení věci vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného. O žalobě krajský soud rozhodl bez jednání.
8. Žaloba není důvodná.
9. Jak již soud uvedl ve věci téhož žalobce vedené pod sp. zn. 22 Ad 7/2023, proces přiznání dávky podle zákona o pomoci v hmotné nouzi může představovat poměrně přísně formalizovaný postup, nicméně soud v tom nevidí žádnou překážku přiznání dávky. Žalobce si musí uvědomit, že záchytná síť v podobně pomoci v hmotné nouzi slouží k eliminaci dopadů těžko zvladatelné hmotné situace žadatelů, a je na správních orgánech, aby řádně posoudily, kteří žadatelé mají na pomoc v hmotné nouzi nárok a v jaké výši. Je

pouze a jedině na žadatelích o poskytnutí pomoci v hmotné nouzi, aby správním orgánům poskytly potřebnou součinnost při zjišťování rozhodných skutečností, které vyplývají ze zákona. Správní orgány na jedné straně nemohou zjišťovat skutečnosti, ke kterým je zákon neoprávněn, na druhé straně, pokud žadatel (žalobce) potřebnou součinnost neposkytne, tak je nepřiznání nároku na pomoc v hmotné nouzi pouze a jedině důsledkem jeho rozhodnutí.

10. To je, bohužel, případ i nyní projednávané věci žalobce.

11. Pokud jde o jednotlivé námitky žalobce soud uvádí následující.

a) podpora v nezaměstnanosti

12. Stejně jako ve věci vedené u zdejšího soudu pod sp. zn. 22 Ad 7/2023 žalobce uvedl, že se sice podrobil předcházejícímu rozsudku zdejšího soudu ve věci sp. zn. 22 A 33/2021, nicméně mu stejně nebyla poskytnuta pomoc v hmotné nouzi. I v této věci nelze než konstatovat, že nesplnění podmínek pro přiznání pomoci v hmotné nouzi nemá nic společného s tím, zda se žalobce podrobil rozsudku ve věci sp. zn. 22 A 33/2021.

b) rozhodnutí o žádosti o příspěvek na živobytí

13. Podle § 2 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi se pro účely posuzování stavu hmotné nouze příjmy a sociální a majetkové poměry osoby, která žádá o dávku, posuzují společně s příjmy a sociálními a majetkovými poměry dalších osob. Okruh těchto společně posuzovaných osob se posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu, pokud tento zákon nestanoví jinak.

14. Podle § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, se společně pro účely tohoto zákona, není-li dále stanoveno jinak, posuzují jiné osoby, které společně užívají byt, s výjimkou osob, které prokážou, že spolu trvale nežijí a společně neuhrazují náklady na své potřeby.

15. Podle § 8 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi orgán pomoci v hmotné nouzi může z okruhu společně posuzovaných osob vyloučit osobu, u které žadatel o dávku prokáže, a) že společně s ní neužívá byt, jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení, nebo b) že ačkoliv společně s ní užívá byt, jiný než obytný prostor nebo ubytovací zařízení, nepodílí se s touto osobou na úhradě nákladů společných potřeb, je-li jinou osobou podle zákona o životním a existenčním minimu.

16. Podle § 2 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi se osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejich základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.

17. Podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na příspěvek na živobytí osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.
18. Podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou žadatel o dávku, příjemce i společně posuzované osoby jsou povinni osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav.
19. Podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi nesplní-li osoba uvedená v odstavcích 1 až 4 ve lhůtě stanovené příslušným orgánem povinnosti uvedené v odstavcích 1 až 4, může být po předchozím upozornění žádost o dávku zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta.
20. Podle § 63 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou zaměstnanci orgánů pomoci v hmotné nouzi na základě souhlasu žadatele o dávku, příjemce dávky a osob společně posuzovaných oprávněni v souvislosti s plněním úkolů podle tohoto zákona vstupovat do obydlí, v němž tyto osoby žijí, a to s cílem provádět sociální šetření, popřípadě šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky. Oprávnění k této činnosti jsou povinni prokázat služebním průkazem společně se zvláštním oprávněním vydaným příslušným orgánem pomoci v hmotné nouzi jako doložkou služebního průkazu. Toto zvláštní oprávnění obsahuje označení účelu vydání, číslo služebního průkazu, jméno, popřípadě jména, a příjmení zaměstnance a identifikační údaje vydávajícího orgánu pomoci v hmotné nouzi. O sociálním šetření, popřípadě o šetření v místě pro vyhodnocení podmínek nároku na dávky podle věty první se vždy učiní záznam ve spise.
21. Podle § 63 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, pokud žadatel o dávku, příjemce dávky nebo osoba společně posuzovaná tím, že nedají souhlas se vstupem do obydlí, znemožní provedení sociálního šetření, popřípadě šetření v místě, k ověření skutečností rozhodných pro nárok na dávku nebo její výši, může jim být žádost o dávku zamítnuta nebo dávka odejmuta, popřípadě snížena její výše.
22. Žalovaný v rozhodnutí o odvolání považoval za splněnou povinnost vyplnění a podepsání dokumentů základní poučení, prohlášení o příjmu, souhlas se zpracováním osobních údajů, prohlášení o bankovním účtu a dostatečně se zabýval otázkou nezbytnosti sociálního šetření v obydlí žalobce. V případech rozhodování o příspěvku na živobytí považuje soud za dostatečný odkaz na § 63 zákona o pomoci v hmotné nouzi, které jako důvod provedení sociálního šetření uvádí vyhodnocení podmínek nároku na dávky. Stejně tak považuje soud za dostatečné i odůvodnění k nesplnění povinnosti dostavit se na Úřad práce a soud souhlasí s tím, že žalobcem uváděné důvody (sledování jeho osoby soudními exekutory) nelze objektivně považovat za těžko překonatelnou překážku.
23. Žalobce nebyl povinen dát správním orgánům souhlas s provedením sociálního šetření. Právní úprava nicméně jasně upravuje důsledky takového jednání žadatele o pomoc v hmotné nouzi. Žalobce v nyní posuzovaných věcech příspěvků na živobytí trval na tom, že právní úprava možnosti vstupu do obydlí nesplňuje podmínky pro omezení základního

práva žalobce na nedotknutelnost obydlí a soukromého života a ani podmínky dotčení práva na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a ochranu jména.

24. Soud se zcela ztotožňuje s odkazem žalovaného na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 2. 2021, čj. 6 Ads 127/2010-57, dle kterého „*Nejvyšší správní soud si je vědom vysoké ústavní hodnoty ochrany soukromí jednotlivce a nedotknutelnosti obydlí, do něž není dovoleno vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí (čl. 12 Listiny základních práv a svobod). Na druhou stranu však poukazuje i na zakotvení sociálních práv v Listině základních práv a svobod a na ústavní úpravu, která stanoví, že sociálních práv je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí (čl. 41 Listiny základních práv a svobod). V posuzovaném případě zákonodárce jednoznačně stanovil možnost orgánů pomoci v hmotné nouzi v souvislosti s plněním úkolů podle zákona o pomoci v hmotné nouzi vstupovat do obydlí, v němž žijí žadatelé o dávku, s cílem provádět sociální šetření. V případě, že posuzované osoby nedají souhlas se vstupem do obydlí, může jim být žádost o dávku zamítnuta.*“
25. Správní orgán se, podle názoru soudu, nijak uvedenou citací neshazuje, jak se domnívá žalobce. Žalobce totiž opomíjí, že na základě určité skutkové situace soudy dospívají i k zobecnujícím právním závěrům, které lze aplikovat i na jiné skutkové případy. Závěr Nejvyššího správního soudu, uvedený v citovaném rozhodnutí, je dostatečně obecný, aby jej bylo možné aplikovat obecně i na otázky vstupu do obydlí i v jiných případech, kdy zákon vyžaduje provedení sociálního šetření.
26. Konečně Nejvyšší správní soud v dalším ze svých rozhodnutí ze dne 9. 11. 2020, čj. 4 Ads 184/2020-59, dospěl k obdobnému závěru v souvislosti s doplatkem na bydlení a uvedl: „*Nejvyšší správní soud uvádí, že sociální šetření představuje jeden z možných prostředků k řádnému zjištění skutkového stavu. Není nutné jej vždy bezpodmínečně provádět, nelze však na něj ani nahlížet jako na krajní opatření, jak to činí stěžovatel. V posuzované věci má Nejvyšší správní soud za to, že není na místě úřadu práce vytýkat, že postupoval při posuzování stěžovatelovy žádosti o dávku pomoci v hmotné nouzi důkladně a pokusil se v rámci zjišťování skutkového stavu v obydlí stěžovatele provést sociální šetření. Vyhovění žádosti stěžovatele a s tím spojené přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi a její vyplácení stěžovateli totiž představuje čerpání finančních prostředků z veřejných rozpočtů, které nejsou neomezené, je nutno je chránit před jakýmkoliv neoprávněným využíváním a pečlivě zvažovat, zda je jejich využití potřebné. Proto je třeba při posuzování splnění podmínek pro přiznání těchto dávek postupovat pečlivě a řádně zjistit skutkový stav. Jak žalovaný přílehlavě uvedl ve vyjádření ke kasační stížnosti, dávky pomoci v hmotné nouzi jsou přísně majetkově testovány, neboť tvoří jakousi poslední záchrannou síť pro osoby, které nejsou schopny vlastními silami či za pomoci osob blízkých zajistit základní životní potřeby a je tudíž na místě, aby správní orgán ověřoval, zda se žadatel o dávku v takové životní situaci skutečně nachází.*“

[15] Nejvyšší správní soud v této souvislosti dále konstatuje, že pokud stěžovatel žádá o finanční plnění z veřejných rozpočtů (dávku řešící pomoc v hmotné nouzi), lze od něj spravedlivě požadovat přiměřenou součinnost, mj. i vyhovění zákonným požadavkům správních orgánů na prokázání nároku na tuto dávku a poskytovat v rámci relevantní právní úpravy při zjišťování skutkového stavu veškerou potřebnou součinnost, a to i v situaci, kdy v této součinnosti spatřuje zásah do svých práv.“

27. Pouze na okraj považuje soud za vhodné uvést, že v citovaném rozhodnutí se Nejvyšší správní soud vyjádřil i použitelnosti závěrů vyslovených v jiné skutkové věci, resp. ve věci jiné dávky a uvedl: „Závěry uvedené v rozsudku NSS ze dne 13. 12. 2007, č. j. 3 Ads 83/2007–98, na který poukázal městský soud, jsou pro posuzovanou věc relevantní. V tomto rozsudku se sice jednalo o jinou dávku (dávku sociální péče), avšak podstata věci byla stejná jako v posuzované věci – žádost o tuto dávku byla zamítnuta, neboť žadatel o dávku neposkytl zákonem požadovanou součinnost při zjišťování skutkového stavu (neumožnil provedení sociálního šetření ve svém bydlišti).“
28. Jak soud uvedl výše, smyslem sociálního šetření a s ním souvisejícím vstupem do obydlí je možnost správního orgánu vyhodnotit podmínky nároku na dávku, tj. ověřit žadatelem tvrzené a listinnými důkazy doložené skutečnosti. Správní orgány musí mít možnost ověřit finanční a majetkovou situaci žadatele. Nepřiznání dávky bylo spojeno s odmítnutím souhlasu s provedením sociálního šetření. Provedení sociálního šetření je vázáno na souhlas žadatele o dávku. Zákon o pomoci v hmotné nouzi neopravňuje Úřad práce k provedení sociálního šetření bez součinnosti žadatele o dávku a ani v nynější věci k šetření bez souhlasu žalobce nedošlo. Žalobcem odkazované příklady omezení čl. 12 Listiny základních práv a svobod se však váží na možnost porušení čl. 12 Listiny *bez souhlasu* vlastníka obydlí, což není otázka zákona o pomoci v hmotné nouzi. Neposkytnutí souhlasu s provedením sociálního šetření představuje porušení povinnosti součinnosti tam, kde je provedení sociálního šetření spojené se vstupem do obydlí nutné. Důsledkem neposkytnutí takové součinnosti není vznik oprávnění Úřadu práce do obydlí žadatele vstoupit, důsledkem je „pouze“ negativní rozhodnutí o přiznání dávky. Ustanovení § 63 zákona o pomoci v hmotné nouzi tak představuje pro žadatele o dávku volbu, zda poskytne správnímu orgánu součinnost a bude moci případně dávku čerpat, nebo součinnost neposkytne, což se negativně projeví na možnosti dávku čerpat.
29. Žalovaný, stejně tak i Úřad práce, odůvodnil dostatečně, proč rozhodl o zamítnutí žádosti žalobce, z pohledu soudu odůvodnění napadených rozhodnutí ob stojí.

c) Rozhodnutí o doplatku na bydlení

30. Podle § 2 odst. 2 písm. b) zákona o hmotné nouzi se osoba se nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob dosahuje sám nebo spolu s příspěvkem na živobytí podle § 4 odst. 1 písm. a) částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení (§ 34) a služeb s bydlením bezprostředně spojených (dále jen „odůvodněné náklady na bydlení“), přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo.
31. Podle § 33 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi má nárok na doplatek na bydlení vlastník bytu, který jej užívá, nebo jiná osoba, která užívá byt na základě smlouvy, rozhodnutí, nebo jiného právního titulu, jestliže by po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení snížených o příspěvek na bydlení podle jiného právního předpisu byl příjem vlastníka bytu nebo jiné osoby, která užívá byt, zvýšený o vyplacený příspěvek na živobytí nižší než částka živobytí osoby (§ 24).

32. Podle § 33 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi je podmínkou nároku na doplatek na bydlení získání nároku na příspěvek na živobytí. Doplatek na bydlení lze přiznat s přihlédnutím k jejím celkovým sociálním a majetkovým poměrům také osobě, které příspěvek na živobytí nebyl přiznán z důvodu, že příjem osoby a společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby a společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3násobek částky živobytí osoby a společně posuzovaných osob.
33. Z citované právní úpravy plyne, že podmínkou přiznání nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí. Správní orgány postupovaly zcela v souladu se zákonem, když žádost žalobce o doplatek na bydlení zamítly proto, že mu nebyl přiznán nárok na příspěvek na živobytí.
34. Napadené rozhodnutí žalovaného o odvolání žalobce ve věci nepřiznání doplatku na bydlení; je v souladu se zákonem, neboť je opřeno o předcházející rozhodnutí ve věcech příspěvku na bydlení, které soud shledal taktéž jako v souladu se zákonem.

IV. Závěr a náklady řízení

35. Krajský soud z výše uvedených důvodů žalobu jako nedůvodnou zamítl dle § 78 odst. 7 s. ř. s.
36. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Procesně úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o ní musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 29. února 2024

Petr Sedlák, v. r.
samosoudce